

Épül az olefinmű

Leninvárosban, a Tiszai Vegyi Kombinátban — szemmel láthatóan az olefinprogram megvalósítása. A hatalmas acélvázak és tartószerkezetek az avatlan előtt is érzékeltek az épülő gyáróriás méreteit. Az év végéig befejezik az alapvető berendezések alapozását. Az olefinmű a tervek szerint 1974 végére készül el

Hűtőszekrények exportja

Több évre szóló export-szerződést kötött a cseh-szlovák Omnia külkereskedelmi vállalattal a Transelektro. Az 1973-75-re vonatkozó megállapodás értelmében évente húszöt ezer kompresszoros Lehel hűtőszekrényt szállítanak másfél millió rubel értékben. (MTI)

Magyar ratifikációs okmányok Moszkvában

Rapát Gyula, hazánk moszkvai nagykövete szerdán, tegnap három nemzetközi megállapodás ratifikációs okmányait helyezte le a moszkvai külügyminisztérium épületében.

A nagykövet a szovjet külügyminisztérium épületében átadta „Az űrobjektumok által okozott károkat való nemzetközi felelősségről szóló egyezmény” magyar megerősítő okirát; A baktériumfegyverek és toxinok fejlesztésének, gyártásának és tárolásának eltiltásáról, valamint a fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény és a polgári repülés biztonsága elleni jogellenes cselekmények leküzdéséről szóló montreali egyezmény ratifikációs okmányait.

Az okiratokat I. M. Zemszkov, a szovjet külügyminisztérium főtitkára vette át. (MTI)

Növényország vendégjárása

Húszezer látogató — Flamingóvirágok

Az idén őszi ünnepeket alapításának ötvenedik évfordulóját a szegedi József Attila Tudományegyetem botanikus kertje. A jubileumi esztendőben több mint húsz-ezer keresték fel. A legfogalmasabbak mindig a nyári hónapok, a Szegedi Ünnepi Hetek időszakában körülbelül hétezer vendéget kalauzolt a kert fáradhatatlan idegenvezetője. Hazánk minden megyéjéből, városából jártak főleg iskolai csoportok. Sok vendéget fogadtak a Szovjetunióból, Lengyelországból, Bulgáriából, egyéni turistákat pedig a tengerentúli országokból is, a legmeszebből Japánból.

Ilyenkor télen természetesen alaposan megszárad a forgalom, de a tennivalók nem csökkennek. A tél a kapcsolatok ápolásának az időszaka. Megkezdődik a magcsere: a hazai és külföldi társintézmények kérésére eleget téve szüntelenül postázzák a kért növényeket magját, dugványát, és egyben kapják a hasonló küldeményeket, ami mindig örömet jelent, de izgalommal jár, vajon megőrizte-e csíráképességét, kikel-e a nagy utat tett szaporítóanyag.

A téli látogatók az üveg-házban találhatnak néhány — nem mindennapos — érdekességet. Most például gyönyörködhetnek többek között a flamingóvirág nyílásában. A trópusi növény virágait övező karcsú levelek rózsaszínbe öltöztek, utánozva a flamingók tollazatát.

Sokan ismerik a szegedi növénybirodalom szépségét, pompáját, amelyről korábban színes levelezőlap nem készült. Ezt a hiányt szünteti meg a Képzőművészeti Alap kiadásában rövidesen

megjelenő színes képeslapok, amelyeket a kert látogatói elküldhetnek barátaiknak, ismerőseiknek.

A népművelő évei

— Elvesziti az ember az időérzékét, ha benne van a munkában. Az órák, de még az évek múlását is alig veszi észre — mondta Halmai Béláné, a November 7. Művelődési Központ igazgatója, amúgy magának, melyen elcsodálkozva, amikor elhangzott a kérdés: mióta is van „szakmában”? Persze igaz is; ő figyeljen a szép kerek évfordulóira? Azért a Szocialista Kultúráért kitüntetés átvételkor eszébe jutott, az idén pont 15 éve, hogy igazgatója Újszeged egyetlen művelődési központját. A Petőfi-évforduló kapcsán pedig... hány éve is nyerte meg azt a szavalóversenyt az iskolában? Százötven Petőfi-verset tudott kívülről, aki oklevelet kapott akkor. Végül is akkor kezdődött valami, izmosodott az elhatározás, erősödött a vonzás: emberekkel és kultúrával törődni egy életen át.

— Voltak gyenge pillanataim, amikor azt hittem, nem erre születtem, hiszen lám, nem bírom — talán idegekkel? Később. Először volt a hőskor, aminek emlékei kitörölhetetlenek. A teherautós falujárás emlékei ezek... Akárhányszor megyek a busszal Ságváritelepre, jut eszembe: nagy szétrúskert volt az új iskola helyén, oda jártunk az aratókat köszönteni, cigánybanda, csasztus-

kák, minden volt a begyűjtésben élen járónak. Karácsonykor kulturális műsor, hogy ne essenek vallásos hangulatba — nagyot nevet hitetlenkedő arckifejezéssel, aztán biztosít, hogy a dolognak sok szép oldala volt. Legalább ő mindig érezte az ajándékozás, az ellenszolgáltatás nélküli adás örömeit, ha látta az emberek arcán: feszülten hallgatnak egy verset, jókedvük támad az együtténekléstől, színházban érzik magukat a műkedvelő előadáson.

— Ma is türelmesebb és megértőbb, aki végigjárta ezt az utat. Talán ezért van, hogy szent meggyőződésem: ez a mai művelődési ház semmiképpen nem lehet hivatal, ahol kimeríten és cél-

tudatos intézik a közművelődés ügyeit. Itt csak szeretni lehet az embereket, vendéglül lehet látni őket, figyelmesen és udvariasan.

A tizenöt év alatt sok minden történt az újszegedi házban. Kimúlt a korhadó padló meg a fűrészporsó kályha, a legutóbbi felújítás óta igazán kellemes a szemnek itt minden. Ami van. És nagyon hiányzik, ami nincs. Elsősorban a kis szobák, csoportoknak alkalmas termek.

— Minden évben mennek előre a dolgok, de melyreható változásokat senki sem kívánhat ilyen körülmények között. Bevallom, kezdek türelmetlenkedni. Örökös útkeresésre vagyunk ítélve — bár lehet, hogy természete ez ennek a munkának.

— Szabad ideje van?

— Persze. Nekem is van szabadságom, szenvedélyem az utazás. Meg az unokám, aki rám hasonlít. A könyvek, a képzőművészet, főzők minden reggel, kézimunkázom, színházba, moziba is eljutok, nem annyiszor, ahányszor szeretnék. Itt sem csak a gondok vannak, a legkisebb siker hónapokra való energiát ad, utána a legkedvesebb időtöltésem: a munka. Valószínűleg így érkezem a nyugdíjhoz.

Sulyok Erzsébet

Ember és gyökér

Vance Packard, azoknak a híres amerikai szociológusoknak egyike, akik az ország lelkiismeretének ébresztésére vállalkoztak, legutóbbi könyvét annak a ténynek szenteli, hogy az Egyesült Államok a nomádok országa lett, a gyökértelen embereké. A japánok általában csak ötször változtatnak lakhelyet — átlagosan — életükben, az átlagos amerikaiak 14-szer. Minden percben távol van otthonától valamilyen céllal a 18-22 éves fiatalok fele. S ez a mobilitás — melyre az újságíró-szociológus még jó néhány adatot sorakoztat fel — megsemmisíti az igazi társadalmat, kapcsolatok hiányától szenvedő egyedek elegyévé változtatja.

A távoli gondokra már csak azért is érdemes felfigyelni, mert ez a mobilitás a növekvő iparosodással függ össze, mely Magyarországon is érezhető hatását. Riportfilmek tucatjai, újságriportok százai készültek már az igazgatókról, azokról a munkásokról, akik 300-400 kilométert utaznak hetente, ha családjukat látni akarják, s ki ne tudná, hogy milyen nehézségekkel jár egy-egy község városra fejlődése, még ha az ipar, a nagyobb kereset vonzza is az embereket.

Még egy-egy városban belül is alaposan meg kell gondolni, hogy milyen új gondokat hoz, ha a régi lakóhelyén újat építenek, s a régi lakót más, már kész városrészekben telepítik le. Sokan még akkor is ragaszkodnak a megszokott környezethez, ha tudják: a földszint helyett a negyedik emeleten fognak lakni, s kertjük helyén játszótér lesz, vagy garázs. Meg kell fontolni — állítják újabban a szociológusok —, hogy érdemes-e olyan városnegyedeket építeni, amelyeket csak alapjaik kötnek a földhöz, melyeknek gyökereit elvágják. Ahhoz ugyanis, hogy ilyen esetben a városnegyed valódi emberi közösséggé alakuljon ismét — évtizedek szükségesek.

Vajmi kevés az olyan ember, aki állandó és gyakori változásra képes, ha újabb s újabb környezetbe kell beilleszkedni. Végül pedig torzító hatással is lehet rá, ha nem tud gyökeret eresztetni, maga válik olyaná, aki taszítja is magát a közösségi életnek akár a lehetőségét is. Sőt, állítják a szakértők, veszélyes is lehet környezetére, mert olyan viselkedésre érzéki magát jogosultnak, amelyet a

tősek, a gyökereket elutasítanak maguktól.

Az ember gyökereit azonban nem csak az határozza meg, hogy lakhelyéhez köti-e valami. Vannak, akik életük végéig lakhatnak ugyanabban a városban — gyökértelenül. Az ember ugyanis olyasféle fa, mely számtalan anyagi és szellemi tartományba nyújtogatja gyökereit, s az határozza meg életét, hogy alkalmasak voltak-e azok tápláltságához. Sokan ezen csak az anyagi javak megszerzését értik: ők azok, akik munkahelyről munkahelyre vándorolva srófolják fel órabértüket, azzal nem is igen törődve, hogy milyen közösséget, barátságot hagynak ott akár napi két forintért is. Az ilyesfajta ember élhet „Párizsban vagy Szatymazon” — valami társadalmon kívüli magánédenben keresi boldogságát.

Elvagyódás és maradás — két meghatározó vágya embernek és emberiségnek. Kilépni az ismeretlenbe, vagy megmaradni az otthonban, berendezni a földet, vagy felkutatni távoli bolygók birodalmát — elválaszthatatlan dilemma. S azt, hogy egy-egy ember vagy akár egy egész társadalom mennyire egészséges — arányuk határozza meg. Könnyű belátni: sohasem jöhetne volna létre Dunaujváros, Leninváros, és csak a marandóság mellett döntünk, sohasem lehetne elérni azt, hogy az elmaradott tanynak begyalogoljanak a községbe — a községbe. De annak, hogy ezek a városok fennmaradjanak, emberek kapcsolatán alapuló településekké fejlődjenek, meghatározója, hogy hányan vágyódnak el, s hányan gyökereznek meg.

Kétségtelen, hogy ha valaki be akarja valahol jól szipéni rendezni az életét — ahhoz pénz is szükségeltetik. Nem mindegy azonban, hogy

ki-ki miért ragad meg munkahelyén, vagy miért veszi nyakába a világot. Megalkudhatunk ideig-óráig pénzért, ha gyökeret nem is tudunk eresztetni, s az is megtörténhet, hogy a meggyökérés nem a pénzbeli, inkább az erkölcsi megbecsülés eredménye. Hogy ki-ki melyik oldalon áll, milyen erkölcsi normák szerint illeszkedik be a társadalomba, ezerről is megítélhető.

Az embernek — mióta át lépett ebbe a felsőbbrendű létbe — fedélre, megélhetésre, közönségre van szüksége. A fejlődés csupán ezek minőségén változtatott, különösen azután, hogy szükségessé tette a népek letelepedését, költözését. A magyarság európai léte — meglete is ennek köszönhető. Első királyunk felismerésének, hogy gyökereket kell eresztetni, úgy kapcsolódhat meg a nép a más-különböző idegenbe való földön. S ez a ragaszkodás — nem a röghöz kötöttség, hanem a kötődés — mentette át a törökön, háborún és kivándorlásra a megmaradtakat és a maradékokat, kik száznál is több népeknek a újkor muszáj-nomádjaikra.

Nem kedvez ez a század az élő gyökereknek. A földek alatt vas- és betongyökerek húzódnak már, azokba kapaszkodik a város. A fagyóker veszélyes ezekre: körülöleli őket, és hányzor, de hányzor felpusztítja a járdát. Még a Széchenyi téri korlát szétdarabolóinak is gondot okozott, hogy a fatörzs körülötte a vasat, meghagyták hát emlékeik egy-egy darabját. A fák márcsak ilyenek. Nem törődnek azzal, hogy mi a divat, hogy marandóbbak — amit egyes emberi közösségek találtak föl — a mesterséges gyökerek. Maradnak a régiak, s főként magasodva hirdetik, hogy földbe gyökerzenni, s ég fele nyúlni is — lehetséges.

Veress Miklós

Ipari szövetkezetek gyorsmérlege

Elkészült az ipari szövetkezetek 1972. évi gyorsmérlege. Az előzetes adatok szerint a termelés az ipari ágazatban körülbelül 9, az építőiparban 4, a szolgáltatási iparban pedig 12 százalékkal emelkedik. A többlet szinte teljes egészében a termelékenység növekedéséből származik (a foglalkoztatottak száma 3-4 százalékkal csökkent). A tavalyinál 5-6 százalékkal több javítómun-

kát végeztek a lakosság részére, különösen a gépkocsik és az elektromos háztartási gépek javítása nőtt nagymértékben. Nem elégedettek azonban a lakosságnak nyújtott lakáskarbantartási munkák eredményeivel; ezek szinte teljes egészében a termelékenység növekedéséből származik (a foglalkoztatottak száma 3-4 százalékkal csökkent). A tavalyinál 5-6 százalékkal több javítómun-

Az egyetemi kutatásokról

A tudománypolitikai bizottságnak az egyetemi kutatások legfontosabb elvi problémáiról most megjelent állásfoglalása leszögezi: az egyetemi kutatás egyik fő célja az oktatók tudományos munkássága oktató-nevelő tevékenységük érdekében, hogy megfelelő kutatói tapasztalatokat szerezzenek a tanszék tárgykörében. Az egyetemi kutatómunkának kell elsősorban megteremténie az országban a legszélesebb, átfogó tudományos bázist, és gondoskodnia arról, hogy úgyszólván minden területen kutatás folyjék.

Mint az állásfoglalás rámutat: az egyetemi tudományos munka jellegének megfelelően törekedni kell, hogy a kutatási tematika korszerű legyen. A kutatási terv a tudomány fejlődésének belső törvényeiből adódó, valamint a társadalmi gyakorlattal kapcsolatban levő tárgykörökből alakuljon ki. Elő kell segíteni a kutatási eszközök jó kihasználását. Ezért a tanszékeket kötelezni kell arra, hogy a saját oktató és

kutató munkájukban nem teljesen kihasználják a nagy műszereket más tanszékek kutatómunkája számára is tegeyek hozzáférhetővé.

A tudománypolitikai bizottság állásfoglalása szól az egyetemi kutatás szervezeti kereteiről is. E szerint az egyetemi kutatás fejlesztésére alkalmas szervezeti kereteknek több igényt kell kielégíteniük; így a tanszéki kutatás szerves kapcsolatban legyen az oktatás-neveléssel. A tanszék kapcsolódjék az országos kutatási hálózatba és ennek révén legyen lehetővé a kutatási tervek és beszámolóik megvitaására, illetve véleményezésére.

Az egyetemi kutatóhelyeket (tanszékeket, intézeteket stb.) a rendelkezésre bocsátott pénzügyi eszközök jó felhasználásával olyan fejlesztéssel kell ellátni, amely lehetővé teszi az egyetemi színvonalnak megfelelő korszerű oktatást és nevelést, valamint a kutatóhelyek jellegének megfelelő méretű kutatást.